

Freakonomics

A rogue economist explores the hidden side of everything

SVEN VANNESTE

S. D. Levitt & S. J. Dubner, New York, Harpins Collins Publisher, 2005, 242 p.

Enkele jaren geleden werd de jonge econoom Steven D. Levitt bekend en berucht door zijn artikel waarin een volledig nieuwe stelling werd geponeerd: "abortus doet criminaliteit dalen". Levitt en zijn coauteur claimden dat de steile daling van de criminaliteitscijfers gedurende de jaren negentig hoofdzakelijk te wijten was aan de rechtszaak Roe vs. Wade twee decennia eerder. Hun conclusie was simpel: "Ongewenste kinderen hebben meer kans om op te groeien tot criminelen". Het legaliseren van abortus leidt echter tot minder ongewenste kinderen en hieruit volgt dat abortus tot minder criminaliteit leidt.

Met deze conclusie slaagden de auteurs erin bijna iedereen de kast op te jagen. Welkenkende conservatieven riepen schande: ze konden zich niet voorstellen dat de verderfelijke praktijken van abortus criminaliteit reduceerden. Welkenkende progressieven waren verbolgen dat vrouwen uit de lagere klassen van de samenleving de criminele onderklasse hadden bestendigd.

Samen met Stephen J. Dubner schrijft Levitt nu een nieuw boek "*Freakonomics*". Het boek zou men kunnen onderbrengen in het veld van de *behavioral economics*. Een nieuw onderzoeksveld dat sinds de toekenning van de Nobelprijs aan Kahneman en Smith, beiden actief in dit veld, meer en meer onderzoekers onderbrengt en algemene erkenning krijgt in wetenschappelijke middens. Dit onderzoeksgebied heeft als doel de klassieke economie te verzoenen met psychologie.

De ideeën die in *Freakonomics* worden behandeld lijken op het eerste zicht schokkend, maar worden vervolgens vanzelfsprekend. Zo staan de auteurs stil bij het feit waarom mensen al dan niet corrupt zijn. Volgens Levitt is dit afhankelijk van onze motieven. Vooreerst kunnen economische motieven zoals het betalen van een boete, je vrijheid verliezen, ... een beduidende invloed hebben. Daarnaast kunnen ook sociale en morele motieven een rol spelen. Zo willen personen niet gezien worden door anderen als misdadigers. Ook stellen we een bepaald gedrag of gedragingen niet, simpelweg omdat het verkeerd is. Waarom mensen dan toch corrupt zijn, is een pure economische act: "getting more for less".

De auteurs staan ook stil bij de kracht van kennis (gehamsterde informatie). Geïlustreerd door het verhaal van de Ku Klux Klan tonen de auteurs aan dat één infiltrant binnen deze organisatie de oorzaak was voor het verval. Medio de jaren 40 begon deze infiltrant typische geheime gebruiken (typische handdruk, de vele typische woorden die werden gebruikt) door te vertellen aan schrijvers voor het radioprogramma "De avonturen van Superman". De schrijvers verzonnen een verhaal waar superman het opnam tegen de Klu Klux Klan waarbij de typische gebruiken bekend en belachelijk gemaakt werden. Wat volgde was een totale marginalisering van deze groepering. Kennis hebben van specifieke informatie kan echter ook een voordeel zijn. Zo trekken de

auteurs een parallel met de wereld van immobilia. Zo blijkt uit analyses dat makelaars codewoorden gebruiken om aan te geven dat een flat voor minder kan verkocht worden. Maar niet alleen makelaars, ook specialisten misbruiken hun kennis. Waarom niet een behandeling voorschrijven die veel langer duurt maar hetzelfde effect resorteert, dan een kort durende?

Daarnaast gaan de auteurs op zoek naar de structuur van jeugdbendes in de Verenigde Staten. Hierbij ontdekt Levitt dat de organisatiestructuur van deze bendes grote gelijkenissen vertoont met een regulier bedrijf. Binnen bendes heb je eveneens een hiërarchie waarbij de onderlaag als motivatie heeft om hoger op te geraken en meer te verdienen. Ook hier verdienen de bendeleiders veel, terwijl de ondergeschikten in vergelijking bijna niets verdienen. Tevens is het risico veel groter voor deze laatste groep aanzien ze een grotere kans hebben om gewond te raken of opgepakt te worden.

In dit boek komt Levitt nogmaals terug op het eerder door hem beschreven fenomeen waarom criminaliteit een forse daling kende midden de jaren negentig. Hierbij stellen de auteurs dat niet zozeer de toename van politieagenten of de innovatie van policing strategieën de oorzaak zijn van die daling, maar de zaak *Roe vs. Wade*. In begin de jaren zeventig werd door de U.S. Supreme Court abortus gelegaliseerd op basis van deze zaak. Het jaar nadien lieten 750.000 vrouwen abortus uitvoeren. Tegen 1980 waren er reeds 1.6 miljoen vrouwen. Voor de raak *Roe vs. Wade* waren het vooral vrouwen uit midden en hogere klassen die het zich konden permitteren om een illegale abortus te laten uitvoeren. Door het legaliseren konden nu ook alleenstaande vrouwen, tieners en vrouwen uit de lagere klassen een abortus laten doorvoeren. Als gevolg werden vele kinderen niet geboren die anders in arme milieus zouden opgroeien. Begin de jaren negentig waren de eerste cohorte kinderen geboren na de zaak *Roe vs. Wade* nu tieners en volgens de auteurs zetten jongeren op die leeftijd hun eerste stappen in de criminaliteit. Als gevolg van deze zaak werden veel minder kinderen geboren die mogelijks stappen zouden zetten in de criminaliteit. Dit leidde tot een drastische daling van de criminaliteitscijfers.

Hoewel niet alle ideeën van Levitt de test van originaliteit doorstaan, bevat het boek *Freakonomics* tal van fascinerende ideeën. Levitt en Dubner nemen je mee van het ene idee naar het andere en onderbouwen alles met cijfergegevens. Ofschoon de auteurs met *Freakonomics* op geen enkele manier beweren de absolute waarheid in pacht hebben, is dit boek een must voor criminologen, juristen en welzijnswerkers. Het boek heeft nieuwe inzichten en vormt een introductie in hoe economen nadenken over criminaliteit algemeen en bepaalde criminaliteitsfenomenen in het bijzonder.